

ความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยกรุงเทพมหานคร*

The Readiness of External Quality Assessment for Educational Institution under Bangkok Office of Non-Formal and Informal Education

สุวรรณณี รัตนรอด**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครในภาพรวม เปรียบเทียบระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของบุคลากร จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 236 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดถึง 3 อันดับ คือ มาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านผู้เรียน บุคลากรเพศชายและหญิง มีความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีลงมา และสูงกว่าปริญญาตรี มีความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ บุคลากรที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 5 ปี มีความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มาตรฐานด้านกระบวนการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมาตรฐานด้านปัจจัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ : การประเมินคุณภาพภายนอก การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับที่

** ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Abstract

The purposes of this research were to study the readiness level for External Educational Quality Assessment for educational institutions under the Office of Non-Formal and Informal Education Bangkok as a whole. To compare readiness level for External Educational Quality Assessment for educational institutions under the Office of Non-Formal and Informal Education Bangkok classified by gender educational level and experience. The research samples were institution committee under the Promotion Office of Non-Formal and Informal Education Bangkok numbering 236 persons, obtaining by simple random sampling method. The instrument was a five-rating scales questionnaire with 0.93 reliability. The statistics used were percentage, frequency, mean, standard deviation and t-test.

The research results indicated that the readiness for External Educational Quality Assessment of institutions under the Promotion Office of Non-Formal and Informal Education, Bangkok as a whole was at high level in all aspects. From the highest to the lowest level respectively were factors, procedure and students. Male and female had readiness for External Educational Quality Assessment for institutions as a whole and by an aspect were different not significantly Respondents with five years and over and fellow five years of experience had readiness for External Educational Quality Assessment for institutions as a whole were different at .01 level of significance . Considering by aspect it was found that the process were different at .01 level of significance and the factors were different at .001 level of significance.

Keywords : External Education Quality Assessment, Non-Formal and Informal Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรียกโดยย่อว่า สำนักงาน กศน. เป็นหน่วยงานหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อยกระดับและขยายโอกาสทางการศึกษา ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ประชากรวัยแรงงานทั่วประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาส พลาดโอกาส และ ผู้ยากไร้ ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ จากบทบาทภารกิจดังกล่าวซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการ พัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้ ความสามารถ ทัดเทียมกับการศึกษาในรูปแบบอื่น อันจะ นำไปสู่การแข่งขันในประเทศต่อไป และเครื่องมือสำคัญที่จะนำสถานศึกษาสู่ระดับมาตรฐาน คือการ ประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอก เนื่องจากสามารถทราบระดับคุณภาพ พัฒนาคุณภาพ ความก้าวหน้า และรายงานต่อสาธารณชน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา, 2546 ข, หน้า 6-7) โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ต้องได้รับการเตรียมความ พร้อม ทั้งในด้านผู้เรียน กระบวนการและมาตรฐาน เพื่อให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีประสิทธิภาพและ บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เพื่อนำผลจากการวิจัย ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในสังกัด ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการมากยิ่งขึ้น ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และสามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นแนวคิดของการป้องกันมากกว่าการแก้ไข ดังมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครในภาพรวม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของบุคลากร จำแนกตามเพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของบุคลากร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ได้แก่ ปริญญาตรีลงมา และสูงกว่าปริญญาตรี
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์ ได้แก่ 5 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 5 ปี

สมมติฐานในการวิจัย

1. ระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของบุคลากร จำแนกตามเพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของบุคลากร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ได้แก่ ปริญญาตรีลงมา และสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์ ได้แก่ 5 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 5 ปี แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 แห่ง 9 คน จำนวน 450 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 แห่ง 9 ละ 5 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 250 คน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของ (Krejcie and Morgan 1970, p.608-609) และยอมรับได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ(Likert's Scales) จำนวน 50 ข้อ ซึ่งครอบคลุมมาตรฐานการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อประเมินคุณภาพภายนอก จำนวน 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และ มาตรฐานด้านปัจจัย

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม (ปลายเปิด) จำนวน 4 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ โดยการนำข้อมูลที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 236 ฉบับ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. สรุปข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบุคลากรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 43.22 เป็นเพศหญิง จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 56.78 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีลงมา จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 69.92 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 30.08 มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 61.02 ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 38.98

2. สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มาตรฐานการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยระดับความพร้อมมากที่สุดคือ มาตรฐานด้านปัจจัย และระดับรองลงมา ได้แก่ มาตรฐานด้านกระบวนการ ส่วนมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยระดับความพร้อมน้อยที่สุด ได้แก่ มาตรฐานด้านผู้เรียน

3. สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพบุคลากร จำแนกเป็น เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ พบว่า

3.1 เพศ ได้แก่ เพศชาย และหญิง สรุปได้ว่า บุคลากรเพศชาย และหญิง ต่างมีความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในภาพรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 วุฒิการศึกษา ได้แก่ ปริญญาตรีลงมา และสูงกว่าปริญญาตรี สรุปได้ว่า บุคลากรที่มี

วุฒิการศึกษาปริญญาตรีลงมา และที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ประสพการณ์ ได้แก่ 5 ปี ขึ้นไป และต่ำกว่า 5 ปี สรุปได้ว่า บุคลากรที่มีประสพการณ์ 5 ปี ขึ้นไป และต่ำกว่า 5 ปี มีความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มาตรฐานด้านกระบวนการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมาตรฐานด้านปัจจัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานของการวิจัย และมีข้อค้นพบ ดังต่อไปนี้

1. ระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร อภิปรายผลจากสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1) มาตรฐานด้านผู้เรียน อภิปรายผลได้ว่า บุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก เนื่องจากว่าผู้เรียนนั้นได้รับการศึกษาอย่างทัดเทียมกัน และการประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้มีความพร้อมอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สงบ ลักษณะ (2539, หน้า 8) ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการวางแผนและการปฏิบัติของหน่วยผลิตที่มุ่งจะผลิตสิ่งที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต ดังนั้นการประกันคุณภาพทางการศึกษาจึงเป็นกระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับในมาตรฐานของผู้เรียน โดยเชื่อว่าจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วนตามเกณฑ์มาตรฐานที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงกับความมุ่งหวังของผู้เรียน

2) มาตรฐานด้านกระบวนการ อภิปรายผลได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการจัดการศึกษา และส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 3) ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการประกันคุณภาพ ซึ่งระบุไว้ว่า เป็นการสร้างความมั่นใจและพึงพอใจในคุณภาพการศึกษาของทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับบริการความร่วมมือทางวิชาการขององค์กรบุคลากรในพื้นที่ การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับทุกขั้นตอน การดำเนินงานสามารถติดตามตรวจสอบและรายงานต่อสาธารณชนและผู้เกี่ยวข้องได้ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

3) มาตรฐานด้านปัจจัย อภิปรายผลได้ว่า ปัจจัยการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากรและการจัดการศึกษา เพราะในการจัดการศึกษานั้น หากได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบย่อมส่งผลให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและนำมาซึ่งความพร้อมในการพัฒนาอย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2541, หน้า 30 - 33) ที่ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้ก็คือ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ครู บุคลากรทางการศึกษา และกระบวนการบริหารจัดการ ซึ่งต้องอาศัยการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่ผลักดันให้ปัจจัยต่าง ๆ มีคุณภาพ และนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง

2. เปรียบเทียบระดับความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ตามสถานภาพของบุคลากร จำแนกเป็น เพศ วุฒิการศึกษา และประสพการณ์ อภิปรายผลจากสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 เพศ ได้แก่ เพศชาย และหญิง นั้น

อภิปรายผลได้ว่า บุคลากรเพศชาย และเพศหญิง ต่างก็มีความเห็นว่าการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้นมีความสำคัญ รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษานั้น มีความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอย่างทัดเทียมกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า หากสถานศึกษามีการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาออกโรงเรียนแล้ว ก็ย่อมมีความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอย่างเต็มที่ อันสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 7) ที่สรุปไว้ว่า การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งโดยตรง ซึ่งได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และโดยอ้อม คือ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคม โดยรวมว่าการที่สถานศึกษาดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลไปถึงคุณภาพของผู้เรียนด้วย โดยจะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ส่วนประเด็นความสามารถตามจุดหมายของหลักสูตร ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าแม้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพวรรณ เตียงรัวซ์ (2547, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพภายในของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ใน 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการด้านปัจจัย และพบว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ซึ่งมีตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา อายุ ประสพการณ์ และขนาดของศูนย์ต่างกัน มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยรวม และรายด้าน ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม แต่ผลดังกล่าวนับว่าเป็นไปตามที่ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542, หน้า 8) กล่าวไว้ว่า คุณภาพการศึกษามีหมายถึง การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงความมุ่งหมายของผู้ใช้บริการ และตรงตามมาตรฐาน การศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ โดยใช้กระบวนการบริหารที่มีคุณภาพ

2.2 วุฒิการศึกษา ได้แก่ ปริญญาตรีลงมา และสูงกว่าปริญญาตรี นั้น

อภิปรายผลได้ว่า บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย มากกว่าบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีลงมา เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีลงมาเห็นว่าการพัฒนามาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัยนั้นเป็นสิ่งที่จะสำเร็จตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ค่อนข้างยาก จึงเห็นได้ว่าบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความพร้อมเพื่อรับการประกันคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัยแตกต่างกันอันสอดคล้องกับคำกล่าวของ พรณี ชูทัย เจนจิต (2538, หน้า 47) ที่กล่าวว่า ความพร้อมเป็นสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผลซึ่งขึ้นอยู่กับ วุฒิภาวะ การได้รับการฝึกฝนการเตรียมตัว ความสนใจและแรงจูงใจซึ่งแต่ละคนมีความพร้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานด้านผู้เรียน เกี่ยวกับการมีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และการมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการเกี่ยวกับสถานศึกษามีการนำผล การวิจัยไปใช้ สถานศึกษามีการศึกษาวิจัยกระบวนการเรียนรู้และ มาตรฐานด้านปัจจัย เกี่ยวกับการมีหลักสูตรและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ตัวแปรด้านวุฒิการศึกษานับเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพในการดำเนินงานที่สำคัญตัว

หนึ่ง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Ashworth, A. and Harvey, R.C. (1993, p.Abstract) ได้นำเสนอตัวบ่งชี้การดำเนินงาน เพื่อนำไปใช้ในการเปรียบเทียบคุณภาพในการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาโดยกำหนดเป็นองค์ประกอบของคุณภาพ 6 ประการ ซึ่งข้อหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า คุณวุฒิของอาจารย์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ใช้ในการจัดอาจารย์ให้เหมาะสมกับหลักสูตร แต่ไม่สอดคล้องกับ ทิพวรรณ เตียงวัช (2547, หน้า 202-204) ที่พบว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา อายุ ประสบการณ์ และขนาดของศูนย์ต่างกัน มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยรวม รายด้าน และรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ซึ่งมี ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา อายุ ประสบการณ์ และขนาดของศูนย์ต่างกัน มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ประสบการณ์ ได้แก่ 5 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 5 ปี นั้น

อภิปรายผลได้ว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีความพร้อมเพื่อรับการประเมินภายนอกสูงกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์นานนั้น มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษามาก ทำให้มองเห็นปัญหาที่เกิดกับการศึกษา ส่วนบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อย มีความตระหนักรับผิดชอบและสนใจในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าเป้าหมายเดียวกัน คือการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ อันสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา(2542, หน้า1) ที่สรุปไว้ว่า การศึกษาไทยจึงจำเป็นต้องที่จะต้องจัดเพื่อเป็นการเตรียมคนไทย ให้ก้าวหน้าสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและมีความเป็นสากลยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยจึงต้องมีคุณภาพและได้มาตรฐานการศึกษา ทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยกระบวนการและผลผลิต ซึ่งสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพทัดเทียมกัน อันเป็นการกล่าวได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่เป็นกลไกสำคัญในการทำหน้าที่ส่งเสริมผลักดันกระบวนการทำงานของสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างประสานและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ควรให้ความสำคัญและควรปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน สิ่งที่ต้องปฏิบัติ คือ ผู้เรียนสามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีเจตคติและ มีความสามารถตามจุดหมายของหลักสูตร ดังนั้นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมในด้านนี้ สิ่งที่สำคัญมากที่สุดคือการที่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันวางแผนและหาแนวทางพัฒนาอย่างแท้จริง เพื่อให้มาตรฐานด้านผู้เรียนได้มีการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ

1.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ สิ่งที่ต้องปฏิบัติ คือ สถานศึกษามีการนำผลการวิจัยไปใช้ การศึกษาวิจัยกระบวนการเรียนรู้ และมีการพัฒนาหลักสูตรโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกท่าน จะต้องร่วมมือกันพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

1.3 มาตรฐานด้านปัจจัย สิ่งที่ต้องปฏิบัติ คือ มีสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การศึกษาก้าวไปสู่ผลสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.3 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2542). ระบบประกันคุณภาพการศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ครูสภา ลาตพรว.
กระทรวงศึกษาธิการ.(2541). การนำ ISO 9000 เข้าสู่โรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา.
ทิพวรรณ เตียงวัช. (2546). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์.
สงบ ลักษณะ. (2545, มีนาคม 25). ก้าวไกลของการประกันคุณภาพการศึกษา. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th>.
สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2542). การประกันคุณภาพ : พลังและความหวัง. นครปฐม : สถาบันพัฒนาคุณภาพการศึกษา
สมศักดิ์ สันธะเวชญ์. (2540 , สิงหาคม). การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน. วารสารการศึกษากรุงเทพมหานคร. (7), 4-12
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). (2546). ระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : บางกอกบล็อก.
Ashworth, A. and Harvey, R.C. (1993). Assessing quality in further and higher education. Pennsylvania : Jessica Kingsley Publishers.